

't nest, en nu kwam iederen dag een ei er bij. Toen 't vijfde er was, gingen we vreezen, dat de vogel onuitputtelijk zou zijn; maar daarbij bleef het toch.

Natuurlijk maakten wij allerlei gissingen, hoe de jonge vogels er wel uit zouden zien; of ze ook zoo'n platte kuif hebben zouden als de kanarie en dergelijke meer. We zullen voor ditmaal de lezers er ook naar laten raden, en hopen een volgende keer te vertellen, hoe het verder met de broeierij afliep.

G. H. BIJMAN JR.

ORCHIDEEËN.

(EEN LAATSTE WOORD AAN DEN HEER KEMPEES)

In aflevering 10 van *D. L. N.* dient de heer Kempees mij van antwoord over mijne opmerkingen naar aanleiding van zijn artikel over Orchideeën. Ik kan echter niet zeggen, dat dit veel in mijne zienswijze veranderd heeft.

De heer K. geeft toe, dat het lijstje van vindplaatsen voor uitbreiding vatbaar is, wil echter toch de scheiding blijven doorvoeren, want *die standplaatsen zijn echter niet de voor de plant meest geschikte* (blz. 209).

De heer K. zegt hiermee meer, dan hij verantwoord kan. Een standplaats is m. i. geschikt voor eene plant, wanneer zij daar welig groeit en bloeit. Welke standplaats echter de *meest* geschikte is, is maar niet zoo dadelijk uit te maken, en allermint is 't voldoende, zonder enig bewijs te verklaren, dat de door mij opgegeven vindplaatsen niet de meest geschikte waren.

Schrijver vervolgt: „of liever de planten zijn door hun wortelsymbiose bijzonder voor het veen aangepast, maar daarom is normale voeding niet onmogelijk geworden, dat heb ik toch nooit beweerd.” (Blz. 209.)

Het zij mij vergund, de heer K. met zijne eigene woorden te bestrijden:

„Ziedaar tegelijkertijd de vraag opgelost, waardoor kweekproeven met veen-orchideeën zoo dikwijls mislukken. Het is niet de moeielijkheid den goeden grond te vinden en de juiste vochtigheidstoestand te treffen, maar zij ligt in de omstandigheid, dat wij niet alleen de Orchidee maar ook de zwam moeten kweken” (blz. 38), en even verder: „Ook het zaaien van Orchideeën levert groote moeielijkheden op en dit is weer in dezelfde oorzaak te zoeken. Het Orchideeënzaad is in zijne ontwikkeling geheel afhan- van de zwam, die voor de voeding zorgt. Is zijn voedster niet aanwezig, dan is het zaad onherroepelijk ten doode opgeschreven.”

„Ook heb ik niet gezegd, dat de aard-orchideeën nooit zwamdraden vertoonen,” schrijft de heer K. verder op blz. 209. Dit klopt niet met zijn gezegde op blz. 57: „Wij hebben reeds gewezen op het verschil in bladeren van aard-orchideeën die geen, en veen-orchideeën die wel zwamvoeding hebben.”

Op pag. 210 staat verder: *Platanthera montana* is geen echte veenplant. Dit ben ik met den heer K. volkomen eens. Toch verwondert mij dit gezegde. Immers *P. montana* voldoet geheel aan de eischen, die hij aan „veen-orchideeën” stelt, behalve dat zij breede bladeren heeft en in veen niet voorkomt. Maart dit laatste heeft zij gemeen met de meeste orchideeën uit mijn lijstje. Dus dat zijn ook geen veen-orchideeën?

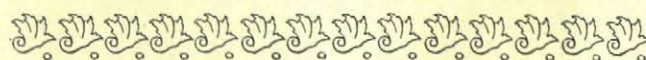
Dit als antwoordt aan den heer K.: over de slijmkwestie heb ik niets meer te zeggen.

Tot slot nog een opmerking. Ik zal de laatste zijn, om

te beweren, dat de Nederlandsche Orchideeën niet tot twee groepen te vereenigen zijn. Maar de groepen stel ik mij anders voor dan de heer K., nl. de ééne groep met duidelijken knol, de andere met wortelstok (*Epipactis*, *Listera*, *Neottia* en *Coralliorrhiza*). Wil men die groepen namen geven en kiest men daarvoor de grondsoort, waarop de *bekendste* vertegenwoordigers het *veelvuldigst* voorkomen, wil men dus (zooals prof. De Vries ongetwijfeld bedoelt) in *dien* zin spreken van „veen”- en „aard”-orchideeën, dan heb ik er vrede mee, hoewel, ter voorkoming van begripsverwarring mij eene andere naam, bv. „wortelstok”- en „knol”-orchidee liever was.

Haarlem, 9 Maart 1905.

J. A. LODEWIJKS JR.

CONVOLVULUS.

Naar aanleiding van uw artikel in een der laatste afleveringen van „De Levende Natuur” wil ik u toch even meedeelen, dat ik aan den grintweg van Dalfsen naar Zwolle op een paar verschillende plaatsen *Convolvulus* vond, die geheel overeenkwam met de door u beschrevene. Ik meende toen „*sylvestris*” te vinden, doch de wel degelijk spitse en niet-stompe schutbladeren deden me twifelen. Eens te St. Johannesga (Fr.) logeerende, vond ik daar aan den weg groote, rose en wit gekleurde *Convolvulussen*, waarvan ik me echter geen bijzonderheden meer herinner.

Vroeger wonende bij Dalfsen, heb ik daar in den omtrek veel gebotaniseerd. Vooral aan de Vechtdijken is een groote verscheidenheid van planten te vinden. In 't voorjaar wisselt het geel van de *Potentilla verna* er zoo aardig af met het mooie blauw van *Veronica prostrata*. En wie er in den zomer de wilde duizendschoontjes (*Dianthus deltoïdes*) ziet bloeien tusschen de *Campanula's* (*rotundifolia*) met hunne lieve bengelende klokjes, heeft er een wandeling over den dijk voor over, al maakt men soms op minder aangename wijze kennis met de doornige bladeren van *Eryngium campestre* en de dito takken van *Ononis spinosa*. De lila bloemtrossen van *Veronica longifolia* trekken meer de opmerkzaamheid dan de sedums, waarvan verschillende soorten te vinden zijn. *Sedum allum*, — *Boloniense*, — *reflexum* bedekken soms geheele plekken aan den zonkant van den dijk, terwijl op een paar plaatsen ook *S. sexangulum* voorkomt. Als het najaar in aantocht is, en de zomerbloemen gedaan hebben, vindt men de groote, gele bloemen van *Inula britannica* en nog de groenachtig-gele bloempjes van een labiaat (*Teucrium scorodonia*).

Aan wegen en in weilanden komen nog meer andere planten voor. In 't laatst van Maart is een vochtig plekje in een weiland geel gekleurd, niet door speenkruid, zooals men op 't eerste gezicht allicht zou denken, doch door *Gagea*. Altijd verwonderde ik mij over het groote aantal miniatuur-bolletjes, die in een gemeenschappelijk omhulsel besloten zaten. Nog vroeger dan *Gagea* bloeit overal *Veronica hederaefolia* en later o. a. de beide *Alchemilla*-soorten, *Tragopogon*, *Thalictrum*, *Eupatorium*, *Pimpinella*, *Sanguisorba* en niet te vergeten *Impatiens noli tangere*.

Op het eenige mij bekende plekje in de nabijheid van Dalfsen waar *Oenothera's* groeien, vond ik een twintigtal exemplaren van *Listera ovata*, terwijl er ook elk jaar een paar eenzame *Erythraea's* hunne rose bloempjes vertoonden.

Wandelende over de heide van Dalfsen naar Nieuwleusen maakt men weer met een eenigszins andere flora kennis. *Juniperus* en *Gagel*, die men op de heide bij Ommen zoo